

Annika Thor

EEN EILAND
IN ZEE *De omnibus*

Vertaald door Emmy Weehuizen-Deelder

LEMNISCAAT ROTTERDAM

ISBN 978 90 477 1759 1

NUR 283

© Annika Thor, 1996, 1997, 1998, 1999

Nederlandse vertaling © Emmy Weehuizen-Deelder,
2000, 2001, 2002, 2002

Omslag © Leon ter Molen

Boekverzorging © Marc Suvaal

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2025

Oorspronkelijke titels: *En ö i havet*,
Näckrosdammen, *Havets djup*, *Öppet hav*

Oorspronkelijke uitgever: Bonnier Carlsen
Bokförlag AB, Stockholm

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

*Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk,
chlorovrij gebleekt en verouderingsbestendig papier.*

Kijk voor spelletjes, activiteiten
voor thuis en in de klas en meer op:
www.lemniscaat.nl

EEN EILAND IN ZEE

7

DE LELIEVIJVER

201

DE DONKERE DIEPTE

371

OP OPEN WATER

543

EEN EILAND IN ZEE

Voor Sarah en Rebecka

De trein gaat langzamer rijden en stopt dan. Van het perron klinkt een luidsprekerstem in een onbegrijpelijke taal.

Steffi buigt zich voorover naar het raam. Door de rook van de locomotief heen ziet ze een groot uithangbord en iets verderop een stenen gebouw met een glazen dak.

‘Zijn we er, Steffi?’ vraagt Nelli angstig. ‘Moeten we er hier uit?’
‘Ik weet niet,’ antwoordt Steffi. ‘Ik denk ’t.’

Ze gaat op de bank staan om bij het bagagerek te komen. Eerst tilt ze Nelli’s koffer eraf, dan die van haarzelf. De schoolrugzakken staan op de grond voor hen. Die moeten ze niet in de trein laten staan. Ze hebben toch al zo weinig mee kunnen nemen.

Een dame in een licht mantelpakje en met een hoed op verschijnt in de deur van de coupé. Ze spreekt Duits.

‘Vlug, vlug,’ zegt ze. ‘Dit is Göteborg. Jullie moeten uitstappen.’

Ze wacht niet op antwoord, maar loopt door naar de volgende coupé.

Steffi sjort haar rugzak op haar rug en helpt haar kleine zusje met de hare.

‘Pak je koffer,’ zegt ze.

‘Hij is zwaar,’ klaagt Nelli, maar ze pakt hem toch. Hand in hand lopen ze de gang in, waar kinderen elkaar al verdringen om de trein te verlaten.

Op het perron is het één grote wirwar van kinderen en koffers. Achter hen zet de trein zich weer in beweging. Puffend en piepend rolt hij het station uit. Een paar kleine kinderen huilen. Een jongetje roept om zijn moeder.

‘Je moeder is er niet,’ zegt Steffi. ‘Zij kan niet komen. Je krijgt een andere moeder die net zo lief is.’

‘Mama! Mama!’ blijft het jongetje roepen. De mevrouw in het licht mantelpakje tilt hem op haar arm.

‘Kom,’ zegt ze tegen de andere kinderen. ‘Volg me.’

Als jonge eendjes in een rij lopen ze achter haar aan naar het stationsgebouw onder het hoge gewelfde glazen dak. Iemand komt hun tegemoet, een man met een grote camera. Een verblindende flits licht op. Een van de kleine kinderen begint te krijsen.

‘Laat dat,’ barst de vrouw in het pakje boos uit. ‘U maakt de kinderen aan het schrikken.’

De man gaat gewoon door met fotograferen.

‘Het is m’n werk, mevrouw,’ zegt hij. ‘U zorgt voor vluchtelingenkinderen. Ik maak ontroerende foto’s, waardoor u weer meer geld krijgt voor uw organisatie.’

Hij neemt nog een paar foto’s.

Steffi wendt haar gezicht af. Ze wil geen vluchtelingenkind op een ontroerende foto in een tijdschrift zijn. Ze wil niet iemand zijn voor wie geld moet worden gegeven.

De vrouw leidt hen naar de verste hoek in de grote wachtzaal. Daar staat een groepje mensen achter een versperring. Een andere dame, ouder en met een bril op, komt hun een paar passen tegemoet.

‘Welkom,’ zegt ze. ‘Welkom in Zweden. Wij van het hulpcomité zijn erg blij dat jullie hier zijn. Hier zijn jullie veilig totdat jullie weer met je ouders herenigd kunnen worden.’

Zij spreekt ook Duits, maar met een vreemd accent.

De jongere vrouw pakt een lijst en begint namen op te noemen: ‘Ruth Baumann... Stefan Fischer... Eva Goldberg...’

Bij iedere naam steekt een kind zijn hand op en gaat naar de vrouw met de lijst. De vrouw controleert het bruine naamkaartje dat elk kind aan een touwtje om zijn nek heeft hangen. Een volwassene maakt zich uit de groep wachtenden los, pakt het kind bij de hand en verdwijnt. De allerkleinsten, die niet antwoorden

wanneer ze worden opgeroepen, worden opgehaald op de plek waar ze zitten.

Het gaat in alfabetische volgorde, dus Steffi begrijpt dat Nelli en zij lang zullen moeten wachten. Haar maag trekt samen van de honger en ze snakt ernaar om op een bed te kunnen gaan liggen. Sinds gisterochtend hebben ze in de smalle treincoupé gezeten. De vele kilometers spoorwegrails achter hen waren een soort band met Wenen, met papa en mama. Maar nu is die band doorgeknipt. Nu zijn ze alleen.

Langzaam wordt de groep kinderen en het plukje mensen kleiner. Nelli drukt zich tegen Steffi aan.

‘Wanneer zijn wij aan de beurt, Steffi? Is er niemand die ons komt halen?’

‘Ze zijn nog niet bij de S,’ legt Steffi uit. ‘We moeten nog even wachten.’

‘Ik heb honger,’ zeurt Nelli. ‘Ik ben moe en ik heb honger.’

‘We hebben niets meer,’ antwoordt Steffi. ‘De boterhammen zijn allang op. Je moet wachten tot we er zijn. Ga maar op je koffer zitten als je niet meer kunt staan.’

Nelli gaat op haar kleine koffertje zitten en steunt haar hoofd in haar handen. Haar lange, zwarte vlechten komen bijna tot op de grond.

‘Nelli,’ zegt Steffi, ‘je zult zien dat we in een echt paleis mogen wonen. Met heel veel kamers. En uitzicht over zee.’

‘Krijg ik dan een eigen kamer?’ vraagt Nelli.

‘Ja,’ belooft Steffi.

‘Dat wil ik niet,’ antwoordt Nelli. ‘Ik wil bij jou slapen.’

‘Eleonore Steiner,’ hoort Steffi de vrouw roepen.

‘Geef antwoord,’ fluistert ze tegen Nelli. ‘Dat ben jij.’

‘Eleonore Steiner,’ roept de vrouw met de lijst. ‘Kom naar voren!’

Steffi trekt Nelli met zich mee, zich een weg banend tussen de koffers door.

‘Hier zijn we,’ zegt ze.

De vrouw kijkt op de lijst.

‘Stephanie Steiner?’ vraagt ze.

Steffi knikt.

‘Steiner,’ herhaalt de vrouw met luide stem. ‘Eleonore en Stephanie Steiner!’

Niemand beweegt in het groepje wachtende mensen.

‘Steffi,’ zegt Nelli met trillende stem, ‘wil niemand ons hebben?’

Steffi geeft geen antwoord. Ze knijpt hard in Nelli’s hand. De vrouw met de lijst wendt zich tot haar.

‘Wacht maar even,’ zegt ze, terwijl ze de beide meisjes wat opzij trekt. ‘Wacht hier. Ik ben zo terug.’

De oudere vrouw neemt de lijst over en gaat verder met het opnoemen van namen. Ten slotte zijn alle kinderen weg. Alleen Steffi en Nelli staan er nog met hun koffers.

‘Mogen we nu naar huis?’ vraagt Nelli. ‘Naar papa en mama?’

Steffi schudt haar hoofd. Dan begint Nelli te huilen.

‘Ssst,’ sist Steffi. ‘Niet huilen, je bent geen baby meer.’

Het geluid van naderende voetstappen klinkt op de stenen vloer. De jonge vrouw legt haastig iets uit aan de oudere. Ze pakt een pen en schrijft op Steffi’s en Nelli’s naamkaartjes: ‘Kind spreekt geen Zweeds’.

‘Kom,’ zegt ze tegen Steffi. ‘Ik breng jullie naar de boot.’

Steffi neemt haar koffer in de ene hand en pakt Nelli met de andere. Zwijgend lopen ze achter de vrouw het stationsgebouw uit.

Buiten voor het station nemen ze een taxi. De zon brandt en de warme augustuslucht is drukkend. Steffi transpireert in haar dikke nieuwe jas. Vóór de reis naar Zweden heeft mama voor hen beiden een jas laten maken door de naaister, juffrouw Gerlach. Ze had juffrouw Gerlach gevraagd om er een extra dikke voering in te zetten, omdat ze gehoord had dat het in Zweden koud is.

De jassen zijn lichtblauw met een donkerblauwe fluwelen kraag. De bijpassende hoedjes zijn ook van donkerblauw fluweel.

Als Steffi de jas niet vanwege de reis had gekregen, zou ze er heel blij mee zijn geweest.

Eindelijk houdt de auto stil en mogen ze uitstappen. Langs de kade liggen huizenhoge schepen. Het witte stoombootje dat aan het einde van de pier op en neer dobbert, lijkt daarbij vergeleken een speelgoedbootje.

De vrouw betaalt de taxi en loopt met Nelli en haar koffer voorop. Steffi volgt, zeulend met haar zware koffer.

Bij de loopplank blijft de vrouw staan en koopt kaartjes bij een bemanningslid. Ze zegt iets in het Zweeds tegen hem en wijst naar Steffi en Nelli. De man schudt eerst zijn hoofd, maar de vrouw blijft doorpraten en ten slotte knikt hij.

‘Kom,’ zegt hij tegen de meisjes en hij wijst hun enkele plaatsen in de wachtruimte binnen. Nelli kijkt teleurgesteld.

‘Ik wil buiten staan,’ zegt ze tegen Steffi, terwijl ze naar het dek wijst. ‘Vraag of we naar buiten mogen!’

‘Vraag ’t zelf,’ antwoordt Steffi.

Nelli haalt haar schouders op en gaat zitten. Pas wanneer de machine van de boot onder hen begint te stampen, bedenkt Steffi

ineens dat ze vergeten zijn de vrouw van het hulpcomité dag te zeggen. Ze rent het achterdek op, maar de vrouw is al verdwenen.

De boot heeft de kade verlaten en is op weg naar de riviermonding. Uit de schoorsteen komt zwarte rook die in dunne slierten verwaait.

Nelli zit nog steeds op haar plaats, ineengedoken als een lapenpop. Haar jas is verkeerd dichtgeknoopt, ziet Steffi nu, en ze heeft ook een vieze veeg op haar wang. Steffi veegt die met haar zakdoek weg.

‘Waar gaat de boot heen?’ vraagt Nelli.

‘Waar we naartoe moeten,’ antwoordt Steffi.

‘Naar de vakantieplaats aan zee?’

‘Ja.’

‘Vertel eens hoe het er daar uitziet?’ bedelt Nelli.

‘Je hebt daar lange stranden met zacht zand,’ antwoordt Steffi, ‘en palmen langs de boulevard. Op de stranden liggen de mensen in ligstoelen onder bontgekleurde parasols. Kinderen spelen in het water en bouwen zandkastelen op het strand. Je kunt er ijs kopen bij mannen met een grote bak voor hun buik.’

Steffi is nooit aan zee geweest. Maar Evi, haar beste vriendin in Wenen, is twee jaar geleden in een badplaats in Italië geweest. Toen zij terugkwam had ze over het strand en de palmen, de ligstoelen en de ijsverkopers verteld. Zelf gingen Steffi en Nelli iedere zomervakantie met papa en mama naar een pension aan de Donau. Vroeger, voordat de nazi’s kwamen.

Steffi voelt dat iemand naar haar kijkt. Ze kijkt op en ziet dat de twee oude mannen op de bank tegenover hen Nelli en haar nieuwsgierig aanstaren.

‘Waarom kijken ze zo naar ons?’ vraagt Nelli ongerust.

‘Dat komt door de naamkaartjes, denk ik,’ zegt Steffi.

Een van de mannen duwt een pluk pruimtabak onder zijn bovenlip. Een bruine druppel speeksel welt op uit zijn mondhoek. Hij zegt iets tegen de andere man en grinnikt.

‘We doen ze af,’ besluit Steffi en ze stopt de naamkaartjes in haar rugzak. ‘Kom, dan gaan we naar buiten.’

Ze gaan op het voordek staan. Voor hen wijkt de riviermonding uiteen. Een sleepboot loodst een schip de haven binnen. Het is een grappig gezicht. Het kleine bootje lijkt de grote te trekken, zoals een opgewonden kind zijn moeder meetrekt om haar iets te laten zien. Langs de kades staan rode bakstenen pakhuizen. Hoge hijskranen steken als lange giraffenthalzen de lucht in.

Nelli friemelt aan haar bloedkoralen ketting. De ketting is van mama geweest, gekocht tijdens haar huwelijksreis naar Italië lang geleden. Nelli heeft de kleine rozerode, onregelmatige staafjes altijd heel mooi gevonden.

‘Vertel verder, Steffi,’ dringt ze aan. ‘Kan ik daar ook zwemmen?’

‘Dat moet je leren,’ antwoordt Steffi. ‘s Middags gaat iedereen naar zijn hotel om wat te rusten. En na het eten wandelt men in het park en luistert men naar de muziekkapel.’

‘Gaan we naar een hotel?’

‘Dat weet ik niet. Misschien hebben de mensen waar we naartoe gaan wel een hotel.’

‘Dan krijgen we alles gratis.’

‘Of hebben ze een eigen villa. Met een privéstrand.’

‘Hebben ze kinderen?’ wil Nelli weten.

Steffi haalt haar schouders op. ‘Ik hoop dat ze een hond hebben,’ antwoordt ze.

‘Is er een piano?’ vraagt Nelli voor de honderdste keer.

‘Natuurlijk,’ beweert Steffi.

Steffi weet dat Nelli hun piano verschrikkelijk mist. Ze had net leren spelen voordat ze van hun grote flat bij het park met het enorme reuzenrad verhuisden. Als het aan mama had gelegen, hadden ze de piano meegenomen, ook al zou hij in hun enige kleine kamertje bijna een hele wand in beslag hebben genomen. Maar papa had geweigerd.

‘Er is al nauwelijks plaats voor de vier bedden,’ had hij gezegd. ‘Wil je soms boven op de piano slapen?’

De boot is de riviermonding uit en vaart nu op open water. Kale rotsen en scheren glijden voorbij. Het begint te waaien, en boven zee stapelen donkere wolken zich op. Nelli trekt Steffi aan haar mouw.

‘Mag ik dat?’ vraagt ze. ‘Mag ik dat echt?’

‘Wat?’

‘Pianospelen,’ antwoordt Nelli. ‘Mag ik dat?’

‘Ja, dat mag je,’ belooft Steffi. ‘Maar nou niet meer zeuren.’

Nelli begint een kinderliedje te neuriën, een van de melodietjes die ze op de piano heeft leren spelen. Nelli heeft de mooie zangstem van mama geërfd, Steffi niet.

De boot vaart om een landtong heen. De wind staat nu pal op de boot, die begint te deinen. Steffi houdt zich aan de reling vast.

‘Ik heb het koud,’ zegt Nelli.

‘Dan ga je naar binnen.’

Nelli aarzelt.

‘Ga jij niet mee?’ vraagt ze.

‘Nog niet,’ antwoordt Steffi. Het dek gaat onder haar voeten op en neer. Ze voelt zich niet lekker. De lucht betreft snel. In de verte hoort ze onweersgerommel. Nelli doet een paar passen, bedenkt zich en komt terug.

‘Ga jij nou maar naar binnen,’ zegt Steffi. ‘Ik kom zo.’

Ze knijpt hard in de reling en doet haar ogen dicht. De boot schommelt van de ene kant naar de andere. Steffi buigt zich voorover naar het water en geeft over. Het doet pijn in haar keel, en ze voelt zich slap en duizelig.

‘Ben je ziek, Steffi?’ vraagt Nelli ongerust.

‘Zeeziek,’ antwoordt Steffi. ‘Ik denk dat ik zeeziek ben.’

Ze sluit haar ogen en klemt zich vast aan de reling. Ze heeft het gevoel alsof haar benen het onder haar zullen begeven. Leunend op Nelli loopt ze terug naar de wachtruimte. Ze gaat op de bank liggen met haar rugzak als hoofdkussen en doet haar ogen dicht. Alles om haar heen draait.

Ze wordt wakker wanneer iemand aan haar arm trekt.

‘Laat me met rust,’ mompelt ze. ‘Ik wil slapen.’

Maar er wordt harder getrokken, dus ze moet wel wakker worden. Ze opent haar ogen.

‘Steffi,’ roept Nelli opgewonden. ‘We zijn er.’

Het duurt even voor Steffi zich herinnert waar ze zijn. Naast haar staat Nelli bijna te springen van enthousiasme. Haar wangen zijn rood en het lint in een van haar vlechten is losgegaan, waardoor de vlecht bijna uit elkaar valt.

‘Schiet op! We zijn er!’

Wanneer Steffi op het dek verschijnt, slaat de geur haar als een onzichtbare muur in het gezicht. Het ruikt naar zout, vis en iets vies, iets rottends. De braakneigingen komen terug. Ze slikt een paar keer goed en kijkt om zich heen.

De boot heeft aangelegd bij een houten kade. Langs die kade liggen rijen witgeverfde vissersscheepjes met bolle rompen en lage masten. De wind rukt aan hun tuigage. Langs andere lange steigers liggen verschillende soorten kleinere bootjes. Een golfbreker, bestaande uit gigantische rotsblokken, beschermt de haven tegen de golven van de zee.

Op het land staan hoge houten stellingen. Sommige zijn leeg, op andere hangen visnetten te drogen. Eén stelling is bedekt met dingen die op witte vleermuizen met gespreide vleugels lijken.

Langs de kade staan rode en grijze boothuisjes met hun gevels naar het water toe. Daarachter zijn in de verte lage huizen in allerlei lichte tinten zichtbaar. Ze zien eruit of ze zo boven op de rotsen zijn gebouwd.

Ze moeten aan boord wachten, terwijl een jongen met een steekwagentje met rubberen banden dozen en zakken van boord rijdt. Eén zak gaat kapot en aardappelen rollen over de kade. Een paar rollen met een plons het water in. Nelli lacht, maar zwijgt wanneer een man met een rood gezicht de jongen begint uit te schelden.

Eindelijk is het dan hun beurt. Steffi houdt Nelli's hand stevig vast als ze over de loopplank lopen.

Op de kade staat een vrouw te wachten. Ze draagt een gebreid vest over haar gebloemde jurk en heeft een sjaal met stippels om

haar hoofd. Bij haar slapen piepen een paar blonde krullen naar buiten. Haar hele gezicht lacht wanneer ze de meisjes aankijkt.

‘Eleonore... Stephanie,’ zegt ze, maar ze spreekt hun namen uit op een vreemde manier. Het klinkt als Stefanieje. Ze gaat op haar hurken zitten, slaat haar armen om Nelli heen en kust haar op de wangen.

‘Goedendag,’ zegt Steffi en ze steekt haar hand uit. ‘Ik ben Steffi.’
De vrouw pakt Steffi’s hand en zegt iets in een vreemde taal.

‘Wat zegt ze?’ vraagt Nelli.

‘Ik weet ’t niet,’ antwoordt Steffi. ‘Het is Zweeds, denk ik.’

‘Spreekt ze geen Duits?’ vraagt Nelli. ‘Verstaat ze ons niet?’
Haar stem trilt.

Steffi schudt haar hoofd.

‘We zullen Zweeds moeten leren.’

‘Steffi,’ zegt de vrouw. ‘Stefanieje – Steffi?’

‘Ja,’ antwoordt Steffi. ‘Stephanie – Steffi. Nelli,’ gaat ze verder, terwijl ze op haar zusje wijst. ‘Eleonore – Nelli.’

De vrouw knikt en lacht.

‘Alma,’ zegt ze. ‘Alma Lindberg. Tante Alma. Kom.’

Tegen een van de boothuisjes staat een fiets. Tante Alma bindt Nelli’s koffer achter op de bagagedrager. Ze pakt Nelli bij de hand en loopt met de fiets aan de hand de smalle weg af tussen de huizen door. Achter hen komt Steffi met haar koffer.

De huizen liggen dicht op elkaar en zijn laag. Ze klampen zich als het ware aan de rotshellingen vast. Er liggen piepkleine tuintjes omheen met kromgegroeide struikjes en scheve fruitboompjes. In de buurt van de haven zijn de huisjes klein en laag, maar hoe verder ze komen, des te groter worden de huizen.

Tante Alma loopt stevig door, met lange, vastberaden stappen. Nelli loopt er op een drafje naast om haar bij te kunnen houden. Steffi raakt steeds meer achterop. Ze heeft een droge keel en een zure smaak in haar mond. Hoewel ze al vele honderden kilometers van huis is, heeft ze het gevoel dat iedere stap haar verder van de huizen, straten en mensen thuis brengt.

De koffer is loodzwaar. Uiteindelijk zet ze hem op de grond neer; ze sleept hem nu eens achter zich aan en duwt hem dan weer met haar voet naar voren.

Het schrapende geluid van de koffer op het grind maakt dat tante Alma zich omdraait. Ze tilt hem op haar zadel en laat Steffi zien hoe ze ernaast moet lopen en hem in evenwicht moet houden. Dat valt niet mee, maar het is beter dan dragen.

‘Steffi,’ piept Nelli. ‘Waar zijn de zandstranden? En de muziekpaviljoens?’

Steffi doet of ze het niet hoort.

‘Straks is er niet eens een hotel! En geen palmen, en geen hond, en geen piano!’ Nelli’s stem klinkt luid en klagend.

‘Hou je mond,’ snauwt Steffi. ‘We zijn er nog niet.’

Juist op dat moment staan ze stil voor een geel huis met een glazen veranda. In de perken aan weerszijden van de buitentrapplooiën rode, gele en blauwe bloemen. Twee kleine kinderen rennen naar buiten en storten zich in de armen van tante Alma.

‘Ze hebben kinderen,’ zegt Nelli tevreden. ‘En ze zijn kleiner dan ik.’

Ze laten hun jassen en koffers achter in de hal en lopen naar de keuken. Aan de keukentafel zit een vrouw met een mager, streng gezicht. Haar grijzende haren draagt ze in een strak knotje in haar nek. De bleke ogen nemen Steffi en Nelli van top tot teen op.

‘Wat een arme stakkers,’ zegt ze tegen tante Alma. ‘Zo mager en erbarmelijk. Het is te hopen dat we hun goede manieren kunnen bijbrengen.’

‘Tante Märta,’ zegt tante Alma met een gebaar naar de vrouw. Steffi geeft een hand en maakt een buiging. De hand van tante Märta is koud en hard.

Tante Alma zet een groot bord met zoete bolletjes op de keukentafel. Ze schenkt limonade in vier glazen en zet koffie voor tante Märta en zichzelf.

‘Bolletjes,’ zegt tante Alma en ze wijst aan wanneer ze om de tafel zitten: ‘Glas. Tafel. Stoel. Kopje.’

Steffi en Nelli proberen de vreemde woorden te herhalen. Sommige lijken op het Duits, andere zijn weer heel anders.

‘Stoel, *Stuhl*,’ zegt Steffi.

‘Schoel,’ zegt tante Alma lachend.

‘Schoel, schoel,’ herhalen de kleintjes enthousiast. Dan wijzen ze op zichzelf en roepen: ‘Elsa! John! Elsa! John!’

Ze hebben precies tien Zweedse woorden geleerd wanneer tante Märta opstaat. Ze loopt de hal in en komt terug met Steffi’s jas, die ze haar aanreikt.

‘Steffi?’ zegt Nelli angstig. ‘Wat is er? Wat wil ze?’

‘Ik weet niet,’ antwoordt Steffi. Langzaam maakt ze alle knopen van haar jas dicht. Tante Alma en de kinderen lopen met hen mee.

‘Ga je weg, Steffi?’ fluistert Nelli. ‘Blijf jij niet hier?’

Tante Märta loopt naar de deur. Steffi hijst haar rugzak op haar rug.

‘Je mag niet weggaan!’ roept Nelli luid protesterend. ‘Ik wil dat je hier blijft.’

‘Niet zeuren,’ zegt Steffi. ‘We moeten gehoorzamen.’

‘Mama zei dat we bij elkaar zouden blijven. Ze zei dat ze dat beloofd hadden.’

‘Dat weet ik. Misschien is ’t alleen vannacht. Wees maar niet bang.’

Nelli geeft Steffi een zoen.

‘Kom je morgen hiernaartoe?’ vraagt ze op zielige toon.

‘Natuurlijk,’ belooft Steffi zonder te weten of ze haar belofte kan nakomen. Ze volgt tante Märta naar buiten.

Onderaan de trap draait ze zich om. Nelli en tante Alma staan in de deuropening. De arm van tante Alma ligt beschermend om Nelli’s schouders.

Tante Märta leidt haar fiets het hek door. Eenmaal op de weg klopt ze met haar hand op de bagagedrager. Steffi gaat erop zitten met de koffer voor zich. Tante Märta gaat op het zadel zitten en trapt ervandoor.

Steffi kan niet fietsen. Ze heeft ook nog nooit bij iemand achterop gezeten. Mama zou haar nooit laten fietsen in de straten van Wenen met al zijn auto's en trams. Nu houdt ze zich met één hand aan de fiets vast en in de andere heeft ze de koffer. Bij ieder bobbeltje in het wegdek is ze bang dat ze zullen vallen.

Aan weerskanten van de weg staan nu steeds minder huizen. Ze rijden door een stukje bos met laag kreupelhout en komen er weer uit. De weg slingert zich voort tussen kale, grijze rotsheuvels. In de spleten bloeit paarse heide.

Tante Märta trapt langzaam een lange helling op en blijft op de top staan. Voor hen strekt de zee zich uit, oneindig en loodgrijs. Donkere wolken hangen als een dichte deken boven de golven. Bruingrijze klippen en scheren steken boven het wateroppervlak uit. Golven slaan stuk op de rotsen en werpen wolken wit schuim op. Een eind verder op zee tekent zich tegen hemel en water een roodbruin zeil af. Heel ver in de verte is de horizon te zien als een streepje licht.

Het einde van de wereld, denkt Steffi. Dit is het einde van de wereld.

Onderaan de andere kant van de helling staat een eenzaam huis. Het ligt pal tegen de berghelling aan, alsof het bescherming zoekt tegen de wind. Nog een eindje verder naar beneden, op het strand, staat een rood boothuisje. Bij de steiger dobbert een bootje op en neer.

Er klinkt dof onweersgerommel. Een felwitte bliksemflits verlicht de donkere hemel. Tante Märta wijst naar het huis en zegt iets in het Zweeds. Steffi begrijpt de woorden niet, maar begrijpt wel dat ze hier gaat wonen. Hier, aan het einde van de wereld.